

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 20, 6. august 2020

Indhold

- **MARK**
 - Aktuelt i marken
 - Etablering af efterafgrøder
 - Meldrøjer
 - Brandbæger
- **REGLER OG TILSKUD**
 - Frister for efterafgrøder
 - Frister for græs og brak
- **ARRANGEMENTER OG KURSER**
 - Sprøjteopfølgingskurser

MARK

Aktuelt i marken

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Med udsigt til godt vejr over weekenden håber alle på sammenhængende høstdage. Samtidig med høsten, er det også tid til at få sået vinterraps, se afsnit om etablering af vinterraps i TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 19.

Det er også i den kommende tid efterafgrøderne skal på plads, både i skemaer og marker. I denne udgave af Tilvækst gennemgås både hvornår det er nødvendigt at ændre i efterafgrøde skemaet samt hvordan du sikrer den bedste etablering af efterafgrøderne.

Etablering af efterafgrøder

Af planterådgiver Niels Holmgaard

De næste 14 dage skal der etableres rigtig mange hektar efterafgrøder i Danmark. Forhåbentligt går det nemt, men vær forberedt og have en plan B klar, hvis høsten trækker ud. Læs her om vores anbefalinger til en god strategi – og læs senere i dette nummer om hvilke frister der skal overholdes.

De fleste landmænd har bedst erfaring med at etablere efterafgrøderne efter høst, med såmaskinen eller stubharven. Det er en god og sikker metode, der sjældent slår fejl. Udfordringen er tidspresset, da kapaciteten er ofte lav og situationen presses ofte yderligere, her i det jyske, af at afgrøden eller halmen stadig er på marken, når tidsfristen 20. august oprinder. Det tvinger jer landmænd ud i at lave en forsinket etablering af efterafgrøderne, med negativ indflydelse på næste sæsons kvælstofkvote.

Derfor er min anbefaling at have en plan B i baglommen. Kan du allerede nu se, at planen om at ville etablere efterafgrøderne efter høst, sandsynligvis ikke kommer til at holde, gælder det om at få nogle frø spredt ud inden høst.

Om ikke andet, så på en del af arealet.

Dermed ikke sagt, at der ikke er udfordringer ved denne metode.

Spredeteknisk skal man råde over en maskine der kan udføre opgaven. De fleste liftmonterede gødningsspredere kan sprede det tilfredsstillende. Nogle spredere skal have monteret lidt specialudstyr, for at kunne reducere mængden nok. Andre har gode erfaringer med at montere el-spredere på en bom, så den nødvendige spred bredde kan holdes på 10-12 meter. Den forkromede løsning er en bomspreder, der med en luftassisteret såmaskine, kan blæse frøene ud gennem slanger, der er monteret med preplader i enderne for hver 2 meter, hvorved frøene spredes i fuld bredde.

Derudover bør man anvende smalle hjul på traktoren, så køreskaden ikke bliver alt for stor. Høje afgrøder, som rug kan også være en udfordring. Både at køre i, men også at sprede i med gødningssprederen, da det kan være svært at få spredetallerknerne over afgrøden toppen.

Efterafgrødearten eller blandingen skal være spredebar i hele arbejdsbredden. Følgende arter kan erfaringsvis, i stille vejr, spredes i op til 36 meter med en gødningsspreder og op til 12 meter med en lille el-spreder med en tallerken:

Olieræddike, Strukturator/Radise Deep-till, Vårbyg, Rug. - Men husk nu at lave en spredetest, for at se om dækningen er god nok med din maskine.

Min anbefaling til artsvalg er derfor at anvende 10-12 kg olieræddike/ha ved udspredning før høst.

Vil man hellere have en blanding, der både kan bruges til pligtig, MFO og målrettet, vil jeg anbefale en blanding af 6-8 kg olieræddiker + 50 kg vårbyg/ha.

Med håbet om en vellykket etablering af efterafgrøderne.

Meldrøjer

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Meldrøjer kan være et problem i rugmarker, da de indeholder toksiner, som er giftige for kvæg og svin, hvis koncentrationen bliver høj.

Meldrøjer fremmes ved lang blomstring, som især ses, når det er køligt og fugtigt omkring blomstringen. I år var der netop køligt og en del regn omkring rugens blomstring mange steder i vores område, så risikoen er relativ høj i år. Det vil normalt være i køresporene, hvor der er flere grønskud, at der ses flest meldrøjer.

Da meldrøjer er giftige, medfører det høje fradrag ved levering til foderstofforretningerne, men bruger du selv kornet til fodring, er det også relevant at se på indholdet af meldrøjer. Der bør ikke være meldrøjer i foder til søer, mens der max bør være 500 ppm meldrøjer i foder til kvæg, smågrise og slagtesvin. 500 ppm svarer til 7-18 stk. meldrøjer i 1 kg rug.

Høstfif

Hvis du har konstateret meldrøjer i marken, er der flere tricks til at undgå for mange i tanken. Overvej først og fremmest om der er så mange, at du bør høste meget inficerede områder, f.eks. sprøjtesporene, for sig selv. Dernæst bør du sørge for at tærskes skånsomt, sådan at sklerotiet (det sorte, forstørrede "korn" med meldrøjer) ikke går i stykker. Inden i skelrotiet ligger de giftige svampesporer. Sørg også for så meget luft på solden at flest mulige sklerotier ryger ud med halmen i stedet for at ende i tanken.

Billede 1 Rugaks med meldrøjer (Foto: Susanne Frydendal Nielsen, SAGRO).

Brandbæger

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Engbrandbæger er giftige for især heste, men i større mængder også for køer. Dyrene vil dog normalt undgå dem i frisk form på marken, men hvis de indgår i hø eller ensilage, mindskes den dårlige smag og risikoen for forgiftning er størst.

Bekæmpelse kan ske ved ukrudtsbekæmpelse, rykke planterne op eller afslåning. Hvis planterne slås af eller rykkes op, bør det gøres inden der sættes frø og samtidig bør planterne fjernes fra marken, så de ikke kommer med i hø eller ligger tilgængeligt for afgræssende dyr. Undgå, at der er planter der smider frø, også fra hegn, skel og naboens mark.

Hvis det er muligt, vil en omlægning af marken også være effektiv mod en bestand af engbrandbæger. Pløjning af fodergræs må ske frem til den 15. august, hvis marken igen udlægges med græs. Spørg din planterådgiver hvis du er i tvivl om din græsmark må omlægges nu.

Bemærk, det afslåede plantemateriale må ikke fjernes fra brakarealer, herunder både brak og MFO-brak. På MFO-bræmmer må det afslåede plantemateriale ikke fjernes i forbudsperioden, dvs. fra 1. maj til 31. juli.

Der kan anvendes 22,5-30 g Harmony 50 SX + 0,2 l spredemiddel pr. ha. Der er dog arealer, hvor der ikke må anvendes planteværnsmidler; det drejer sig om brakarealer og MFO-bræmmer.

Udyrkede arealer

På udyrkede arealer holdes bestanden af engbrandbæger også nede ved hjælp af slåning. Normalt må udyrkede arealer kun slås imellem 1. juli og 15. september, men det er dog tilladt at slå arealet allerede fra den 1. maj, hvis der er behov for at bekæmpe giftige arter.

Billede 2 Engbrandbæger blomstrer netop nu. Har de endnu ikke smidt frøene er det med at komme afsted og fjerne planterne fra marken, sådan at der ikke spredes frø som giver problemer næste år (Foto: SAGRO).

REGLER OG TILSKUD

Frister for efterafgrøder

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

I forbindelse med etablering af efterafgrøder og høst af hovedafgrøde med MFO-græsudlæg under er der en række datoer det er vigtigt at holde styr på. Det kan nemlig blive nødvendigt at ændre i din efterafgrødeindberetning.

Efterafgrødeindberetning skal ændres hvis:

- Du flytter efterafgrøder (pånær MFO-efterafgrøder) til andre marker
- Du etablerer flere eller færre efterafgrøder end planlagt
- Du høster hovedafgrøden på marker med MFO-græsudlæg efter d. 20. august
- Du etablerer efterafgrøder mellem den 20. august og 7. september
- Du ønsker at benytte vintersæd sået senest 7. september som alternativ til efterafgrøder

Ændringerne skal ske senest d. 10. september. Kontakt din planterådgiver for hjælp til ændringerne, gerne så snart at ændringerne er på plads.

MFO – græsudlæg, udskudt høst af hovedafgrøden

Hovedafgrøden skal høstes senest 20. august i marker med MFO-græsudlæg. Kan dette ikke lade sig gøre kan høstfristen udsættes frem til 7. september. Udsættelsen gælder alle bedriftens MFO-græsudlæg og meddeles med Gødningskvote og efterafgrødeskemaet (GKEA). Konsekvensen hvis der søges om udsættelse, er at græsudlægget først må destrueres efter 2. november, mod 20. oktober ved "rettidig" høst.

Græsudlæg der bruges til pligtige efterafgrøder uden samtidig at være MFO samt målrettede efterafgrøder har ingen høstfrist.

Sen etablering af efterafgrøder

Alle andre efterafgrøder end græsudlæg skal være sået senest d. 20. august, men de kan dog opfylde kravene, hvis de er sået senest d. 7. september. Såning af efterafgrøder mellem 21. august og 7. september skal meddeles på GKEA skemaet.

Konsekvensen at udsat såning afhænger af efterafgrødetypen:

- MFO-blandinger må tidligst destrueres mindst 8 uger efter såning og tidligst d. 20. oktober, se tabel 1.
- Pligtige efterafgrøder samt målrettede efterafgrøder resulterer i nedsat kvælstofkvote i høståret 2020-2021. Jo senere, jo mere nedsættes kvoten pr. ha der er sået sent, se hvor meget i tabel 2.

Alternativer til efterafgrøder

Det er stadig muligt at indmelde alternativer til efterafgrøderne. Det vil sige, at hvis det lykkes at så vintersæden tidligt (senest d. 7. september), så kan 2 ha vintersæd erstatte 1 ha efterafgrøder. Ligeledes kan det også stadig nås at indmelde mellemafgrøder (dvs. mellemafgrøder sået senest d. 20. juli og som fjernes tidligst 20. september). Fælles for alle gælder, at det skal indmeldes senest. d. 10. september.

Tabel 1 Tidligste destruktionsfrist for MFO-efterafgrøder, afhængig af etableringsdatoen.

Etablering af MFO-efterafgrøder	Destruktionsdato for MFO-efterafgrøder
21.-25. august	20. oktober
26. august	21. oktober
27. august	22. oktober
28. august	23. oktober
29. august	24. oktober
30. august	25. oktober
31. august	26. oktober
1. september	27. oktober
2. september	28. oktober
3. september	29. oktober
4. september	30. oktober
5. september	31. oktober
6. september	1. november
7. september	2. november

Tabel 2 Nedsættelse af kvælstofkvoten i 2020-2021 i forbindelse med udskydelse af såtidspunktet for pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder. Kvotetrækket afhænger af hvor meget husdyrgødning der er tildelt på bedriften.

Etableringstidspunkt	Kvotetræk	
	< 80 kg N/ha i husdyrgødning	> 80 kg N/ha i husdyrgødning
21. – 24. august	17 kg N/ha	27 kg N/ha
25. – 28. august	30 kg N/ha	48 kg N/ha
29. august – 7. september	45 kg N/ha	72 kg N/ha

Frister for græs og brak

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Kalenderen har rundet 1. august og det er igen tilladt at slå brakmarkerne. Slåningsbrak skal være slået senest d. 25. oktober. Hvis din mark er anmeldt som forårsslået brak, og har du slået marken i løbet april måned, så skal den ikke også slås af nu. Var det ikke muligt at slå den i april måned kan du stadig nå at slå den af frem til 25. oktober. Husk at det afslåede materiale ikke må fjernes fra marken.

Er du i tvivl om, hvilke kategorier dine arealer tilhører, vil du kunne se det i dit fællesskema, eller du kan kontakte din planterådgiver.

Græsmarker, i omdrift eller permanente

Græsmarker, både permanente og i omdrift, skal slås mindst én gang i perioden 1. juni-25. oktober, slåningen kan erstattes af afgræsning.

Brakmarker

Du skal mindst én gang i kalenderåret slå dine brakmarker. Du må i den forbindelse ikke fjerne plantematerialet. Du må gerne snitte/skårlægge plantematerialet eller opstakke plantematerialet i et hjørne af brakmarken.

Brakmarker skal enten forårsslås eller sommerslås. Du kan se i dit fællesskema, hvad dine marker er planlagte til.

Forårsslåning skal foretages mellem 1. og 30. april, mens sommerslåning skal foretages mellem 1. august og 25.

oktober.

Der er forbud mod slåning i perioden 1. maj og 31. juli.

Pleje af græs og naturarealer

Disse arealer giver et ekstra tilskud og kan kun søges på specielle arealer. Hvis du har nogle af disse, er du sikkert bekendt med kravene. Disse arealer deles op i forpligtigelse til afgræsning eller slæt. Slåningsfristerne kan variere, hvis det er ældre tilsagn. Tjek derfor dit eget tilsagn, men nedenstående datoer er gældende for tilsagn 66 og 67, som er givet fra 2015 og frem.

- Afgræsningen deles op i enten af skulle være synligt afgræsset d. september eller marken skal have et fast græsningstryk i hele perioden 1. juni-31. august.
- Slåningen skal foretages mellem juni og 15. september.

Der er forbud mod slåning i perioden 1. maj til 20. juni

Tabel 3 Oversigt over frister ved brak og græsmarker. Grøn indikerer, at det er perioden hvor det skal gøres, mens rød indikerer forbud. Datoerne er hhv. start- og slutdato.

	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober
Slåningsperiode - permanent græs og græs i omdrift							
Slåning obligatorisk mindst én gang 1. juni til 25. oktober			1/6				25/10
Brakarealer							
Slåningsbrak, forårsslåning – slåning mindst én gang 1. april til 30. april	1/4-30/4						
Brak – slåningsforbud 1. maj til 31. juli		1/5		31/7			
Slåningsbrak, sommer slåning – slåning mindst én gang 1. august til 25. oktober					1/8		25/10
Pleje af græs og naturarealer							
Slæt forpligtigelse – mindst én gang 21. juni-15. september			21/6			15/9	
Afgræsning, synligt afgræsset 15. september						15/9	
Afgræsning, fast græsningstryk – 1. juni-31. august			1/6		31/8		
Slåningsforbud 1. maj-20. juni		1/5	20/6				

ARRANGEMENTER OG KURSER

Sprøjteopfølgingskurser

Sprøjtebevis/-certifikat skal fornyes hvert 4. år. Vi har i år følgende kurser:

- Torsdag den 17. september i Herning
- Mandag den 19. oktober i Herning- tema salgsafgrøder
- Torsdag den 22. oktober i Billund - tema salgsafgrøder
- Torsdag den 29. oktober i Holstebro - tema salgsafgrøder
- Torsdag den 26. november i Herning - tema grovfoder
- Torsdag den 3. december i Esbjerg - tema grovfoder
- Onsdag den 9. december i Herning - tema kartofler
- Torsdag den 10. december i Billund - tema kartofler

Alle kurser er kl. 8.30-16.00